

Spolufinancováno
Evropskou unií

Jihočeský kraj

Plánování sociálních služeb v Jihočeském kraji IV.

Sociální služby pro seniory

Dotazníkové šetření realizované v obcích správního obvodu

ORP Blatná

v období březen – duben 2023

Pracovní skupina pro seniory

Mgr. Ludmila Kolářová

30. 4. 2023

A) Procesní stránka

Dotazník byl vytvořen a rozeslán všem obcím ve správním obvodu ORP Blatná prostřednictvím on-line nástroje Google Forms na začátku března 2023. Starostové obcí byli následně osloveni telefonicky s žádostí o vyplnění dotazníku. Ti, kteří dotazník nevyplnili, byli kontaktováni opakovaně.

Dotazník vyplnilo a vrátilo zpět 25 obcí z celkového počtu 26 obcí. Návratnost je tedy 96 %. Dotazníkové šetření v daném území realizovala metodička pracovní skupiny pro seniory Mgr. Ludmila Kolářová.

B) Popis území

Správní obvod ORP Blatná (dále jen ORP Blatná) je jedním ze tří správních obvodů rozšířené působnosti obcí v okrese Strakonice v Jihočeském kraji. Zahrnuje 26 obcí, hustota obyvatelstva je 47,8 obyvatel/km².

V území jsou 3 města (Blatná, Sedlice a Bělčice) a jeden městys (Radomyšl). Město Blatná je zároveň obcí s pověřeným obecním úřadem a je také přirozeným centrem s největší koncentrací pracovních příležitostí a občanské vybavenosti. Ostatní obce mají spíše rurální charakter, o čemž svědčí i hodnota podílu městského obyvatelstva 64,6 %. Vnitřní vztahy daného území jsou podmíněny komplexem vazeb vyplývajících z historického vývoje a současného fungování sociálně ekonomické sféry.

SO ORP Blatná

stav k 1. 1. 2020

Tabulka 1 - Počet obyvatel a věková struktura obyvatelstva (data k 31. 12. 2021)

Název obce	Počet obyvatel				Průměrný věk
	Celkem	0 - 14	15 - 64	65 a více	
		Celkem	Celkem	Celkem	
SO ORP Blatná celkem	13 328	1 917	8 208	3 203	44,8
v tom obce:					
Bělčice	974	128	591	255	45,7
Bezdědovice	353	62	219	72	42,1
Blatná	6 371	922	3 867	1 582	45,0
Bratronice	61	10	44	7	42,1
Březí	66	7	42	17	47,0
Buzice	170	28	105	37	44,4
Čečelovice	187	24	120	43	45,3
Hajany	153	30	108	15	35,9
Hornosín	65	7	45	13	43,6
Chlum	203	35	139	29	40,4
Chobot	38	3	21	14	53,8
Kadov	371	65	213	93	44,0
Kocelovice	155	21	86	48	48,6
Lažánky	97	20	61	16	41,9
Lažany	53	5	37	11	47,2
Lnáře	673	80	434	159	45,9
Lom	114	18	64	32	45,0
Mačkov	294	37	211	46	43,4
Myštice	260	29	159	72	47,8
Předmíř	300	34	197	69	45,2
Sedlice	1 261	185	776	300	44,4
Škvořetice	315	41	201	73	45,0
Tchořovice	238	39	138	61	44,3
Uzenice	112	16	65	31	47,2
Uzeničky	115	17	61	37	47,8
Záboří	329	54	204	71	42,6

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 2 - Podíl seniorské populace v ORP Blatná

	2001	2006	2011	2016	2021
OBVATELSTVO					
Počet obyvatel (k 31. 12.)	13 655	13 655	13 860	13 708	13 328
Podíl obyvatel ve věku 65 a více let (%)	15,6	15,5	17,9	20,8	24,0

Zdroj: ČSÚ

C) Vyhodnocení dotazníkového šetření

Dotazník obsahoval celkem 21 otázek:

1. Jméno obce, za kterou tento dotazník vyplňujete:
2. Vaše pracovní pozice / funkce:
3. Máte přibližnou představu o počtu seniorů ve Vaší obci, kteří potřebují pomoc druhé osoby s jednou nebo více následujícími oblastí: stravování, péče o vlastní osobu (hygiena, oblékání), zdravotní péče (nelékařská)?
4. Pokud jste u předchozí otázky odpověděli "Ano", uveďte prosím přibližný počet těchto seniorů: *(Nepovinná otázka.)*
5. Mapujete aktivně situaci jednotlivých seniorů ve Vaší obci?
6. Pokud jste u předchozí otázky odpověděli "Ano", popište prosím, jakými způsoby, případně jak často, toto mapování provádíte: *(Nepovinná otázka.)*
7. Na koho se obracíte / s kým spolupracujete, pokud potřebujete zajistit sociální službu / pomoc druhé osoby pro konkrétního seniora s dosud nekompenzovanou potřebou pomoci? *(Nepovinná otázka.)*
8. Níže jsou uvedeny oblasti zahrnující základní životní potřeby, v nichž mohou senioři – na základě svého zdravotního stavu či sociální situace – potřebovat pomoc druhé osoby. Zaškrtněte prosím oblasti, ve kterých senioři a/nebo jejich blízcí ve Vaší obci nejčastěji poptávají pomoc:
9. Informujete seniory ve Vaší obci o konkrétních možnostech získání pomoci při zvládnutí základních životních potřeb?
10. Pokud ano, jakým způsobem jim tyto informace zprostředkováváte? *(Nepovinná otázka.)*
11. Na základě konkrétní situace ve Vaší lokalitě, odkazujete seniory s potřebou pomoci druhé osoby a jejich blízké spíše na:
12. Odkazujete seniory či jejich blízké poptávající pomoc na konkrétní sociální služby působící ve Vaší lokalitě?
13. Zprostředkováváte či dopomáháte s komunikací či přímo kontraktem mezi seniorem a konkrétní sociální službou?
14. Zaškrtněte prosím druhy sociálních služeb, které působí (tzn. nemusí zde mít sídlo ani kamennou pobočku) ve Vaší lokalitě:
15. Zvládají tyto služby ve Vaší lokalitě uspokojovat poptávku?
16. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli "Ne", máte přibližnou představu o počtu odmítnutých /neuspokojených žadatelů o sociální službu pocházejících z Vaší lokality? Pokud ano, uveďte prosím jejich přibližný počet: *(Nepovinná otázka.)*

17. Které z uvedených služeb nepůsobí ve Vaší lokalitě, ale jsou seniory či jejich blízkými poptávány?

18. Dokážete vyčíslit poptávku z předchozí otázky? Pokud ano, uveďte prosím aspoň přibližné číslo: *(Nepovinná otázka.)*

19. Působí ve Vaší obci tzv. neformální pečující? *(Nejčastěji se jedná o rodinné příslušníky nebo blízké osoby, které o seniora "bezplatně" pečují.)*

20. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli "Ano", z Vaší zkušenosti se jedná nejčastěji o: *(Nepovinná otázka.)*

21. Děkujeme za zodpovězení uvedených otázek, Vaše odpovědi přispějí k efektivnějšímu plánování sociálních služeb pro seniory v Jihočeském kraji. Máte ještě nějaké další poznatky, které byste k této problematice rádi uvedli? *(Pokud ano, napište je prosím níže či přímo kontaktujte člena pracovní skupiny pro seniory, který Vás s tímto dotazníkem oslovil.)*

Zahrnuty byly otázky otevřené i otázky s výběrem z předem daných možností (ty dávaly prostor k dalšímu vyjádření pro případ, že by předdefinované odpovědi nebyly v konkrétních případech vyhovující).

Tabulka 3 – Přehled vyplnění dotazníku

Obec	Vyplněný dotazník	Obec	Vyplněný dotazník
Bělčice	ano	Lažánky	ano
Bezdědovice	ano	Lažany	ano
Blatná	ano	Lnáře	ano
Bratronice	ano	Lom	ano
Březí	ano	Mačkov	ano
Buzice	ano	Myštice	ano
Čečelovice	ano	Předmít	ano
Hajany	ano	Sedlice	ne
Hornosín	ano	Škvořetice	ano
Chlum	ano	Tchořovice	ano
Chobot	ano	Uzenice	ano
Kadov	ano	Uzeničky	ano
Kocelovice	ano	Záboří	ano

Dotazník vyplnilo 25 obcí z celkového počtu 26 obcí. Návratnost dotazníků tedy byla 96 %.

Vyhodnocení odpovědí

1. Jméno obce, za kterou tento dotazník vyplňujete:

viz Tabulka 3

2. Vaše pracovní pozice / funkce:

	<i>počet odpovědí</i>
starosta /starostka	20
místostarosta / místo starostka	2
vedoucí sociálního odboru	1
administrativní pracovnice	1
účetní	1

1

Pokud dotazník vyplňoval někdo jiný než starosta/starostka, tak tím byl od starosty/starostky pověřen (zřejmě z telefonických rozhovorů se starosty).

3. Máte přibližnou představu o počtu seniorů ve Vaší obci, kteří potřebují pomoc druhé osoby s jednou nebo více následujících oblastí: stravování, péče o vlastní osobu (hygiena, oblékání), zdravotní péče (nelékařská)?

	<i>počet odpovědí</i>
ano	18 (72 %)
ne	7 (28 %)

4. Pokud jste u předchozí otázky odpověděli "Ano", uveďte prosím přibližný počet těchto seniorů: (Nepovinná otázka.)

	<i>počet odpovědí</i>
0 seniorů	1
1 senior	2
2 senioři	1
3 senioři	2
4 senioři	1
5 seniorů	2
6 seniorů	2
12 seniorů	1
20 seniorů	1
200 seniorů	1

Na otázku odpovědělo celkem 14 obcí, 11 obcí nechalo otázku bez odpovědi. V souvislosti s odpověďmi na předchozí otázku vyplývá, že 4 obce mají představu o počtu seniorů, ale nevyjadřují jí číselně a jde zřejmě o představu přibližnou. Není jasné, zda obce započítaly všechny seniory, kteří pomoc potřebují (seniory v zařízeních pobytových služeb, klienty terénních služeb, seniory s pomocí mimo rámec registrovaných soc. služeb). Za město Blatná byl např. počet seniorů potřebujících pomoc vyjádřen na základě počtu klientů pečovatelské služby (200 osob).

5. Mapujete aktivně situaci jednotlivých seniorů ve Vaší obci?

	<i>počet odpovědí</i>
ano	6
ne	18
nemapujeme, máme povědomí	1

Jedna z obcí uvedla, že situaci seniorů nemapuje, ale má o ní povědomí. Podobné je to ale i v dalších obcích (malé obce, kde se lidé navzájem dobře znají). Z rozhovorů se starosty malých obcí vyplynulo, že o potřebách jednotlivých seniorů většinou vědí, i když v obci neprobíhá aktivní mapování.

6. Pokud jste u předchozí otázky odpověděli "Ano", popište prosím, jakými způsoby, případně jak často, toto mapování provádíte: (Nepovinná otázka.)

	<i>počet odpovědí</i>
průběžně	1
při setkání	1
osobně docházíme blahopřát k narozeninám, kde zjišťujeme jejich situaci	1
osobní kontakt, kontakt s příbuznými, občasné návštěvy	1
osobním kontaktem	1

Na otázku odpovědělo celkem 5 obcí, 20 obcí nechalo otázku bez odpovědi. Z odpovědí je zřejmé, že se nejedná o aktivní organizované mapování, ale o formy sledování, která zřejmě probíhají i v řadě dalších obcí, které u otázky č. 5 uvedly odpověď „ne“.

7. Na koho se obracíte / s kým spolupracujete, pokud potřebujete zajistit sociální službu / pomoc druhé osoby pro konkrétního seniora s dosud nekompenzovanou potřebou pomoci? (Nepovinná otázka.)

	<i>počet odpovědí</i>
na konkrétní sociální služby	10
na ORP obec a jejího sociálního pracovníka / oddělení / odbor	10
neformální kontakty	1

lidé z vesnice	1
zatím nebo potřeba	2

Na otázku odpovědělo celkem 21 obcí, 4 obce nechaly otázku bez odpovědi. V některých obcích využívají více možností, nejčastější je kombinace konkrétních sociálních služeb a ORP obec (Sociální odbor MěÚ Blatná).

8. Níže jsou uvedeny oblasti zahrnující základní životní potřeby, v nichž mohou senioři – na základě svého zdravotního stavu či sociální situace – potřebovat pomoc druhé osoby. Zaškrtněte prosím oblasti, ve kterých senioři a/nebo jejich blízcí ve Vaší obci nejčastěji poptávají pomoc:

	<i>počet odpovědí</i>
oblast stravování	19
oblast zdravotní péče (nelékařské)	6
oblast péče o vlastní osobu a její okolí	11
není nám známo	1

Na otázku odpověděly všechny obce. Senioři nejčastěji hledají pomoc v oblasti stravování.

9. Informujete seniory ve Vaší obci o konkrétních možnostech získání pomoci při zvládnutí základních životních potřeb?

	<i>počet odpovědí</i>
ano	15
ne	8
dle požadavků	1
pokud bude k dispozici reklamní materiál, rádi ho zveřejníme	1

Většina obcí seniory o sociálních službách informuje.

Dodatek zpracovatele: V ORP Blatná byl několikrát vydáván katalog poskytovatelů sociálních a doprovodných služeb, který byl distribuován do obcí. Zároveň v území bývají k dispozici i propagační materiály poskytovatelů sociálních služeb. Odpovědi na otázku jsou podnětem k tomu, aby informace a materiály o sociálních službách byly obcím (nejen v ORP Blatná) dodávány dle možností opakovaně. Zejména tam, kde se po komunálních volbách 2022 vyměnilo vedení obcí.

10. Pokud ano, jakým způsobem jim tyto informace zprostředkováváte? (Nepovinná otázka.)

	<i>počet odpovědí</i>
informační letáky	1
osobně, konzultace, návštěvy u seniora	6

nástěnka, vývěska, úřední deska	4
webové stránky obce	1
zpravodaj Blatenské listy	1
regionální periodikum	1
letáky, oběžníky	2
telefonicky, sms	1
místní rozhlas	1

Na otázku odpovědělo celkem 11 obcí, 14 respondentů nechalo otázku bez odpovědi. Některé obce uvedly více forem informování.

Dodatek zpracovatele: V ORP Blatná pravidelně vychází zpravodaj Blatensko SOBě, který vydává Svazek obcí Blatenska (v něm jsou sdruženy všechny obce z ORP Blatná a několik obcí z ORP Strakonice). Ve zpravodaji jsou pravidelné informace o sociálních službách v území. Tuto formu informování (regionální periodikum) uvedla jen jedna obec, přestože je zpravodaj dostupný pro obyvatele všech obcí v ORP Blatná a všechny obce se na jeho vydávání prostřednictvím svazku obcí podílejí.

11. Na základě konkrétní situace ve Vaší lokalitě, odkazujete seniory s potřebou pomoci druhé osoby a jejich blízké spíše na:

	<i>počet odpovědí</i>
sociální služby	21
podnikatelské subjekty (které nejsou sociální službou)	2
obecní služby	1
zatím neřešeno	2

Na otázku odpověděly všechny obce, někteří respondenti vybrali více odpovědí. Seniory odkazují hlavně na sociální služby.

12. Odkazujete seniory či jejich blízké poptávající pomoc na konkrétní sociální služby působící ve Vaší lokalitě?

	<i>počet odpovědí</i>
ano	18
ne	4
zatím jsme neřešili	2

Na otázku odpovědělo celkem 24 obcí, 1 respondent nechal otázku bez odpovědi. Z odpovědí vyplynulo, že obce ve většině případů odkazují seniory na konkrétní sociální služby působící v území.

13. Zprostředkováváte či dopomáháte s komunikací či přímo kontraktem mezi seniorem a konkrétní sociální službou?

	<i>počet odpovědí</i>
ano	9
ne	15
zatím to nebylo třeba	1

Na otázku odpověděly všechny obce. Větší část z nich nedopomáhá při komunikaci seniora se sociální službou.

14. Zaškrtněte prosím druhy sociálních služeb, které působí (tzn. nemusí zde mít sídlo ani kamennou pobočku) ve Vaší lokalitě:

	<i>počet odpovědí</i>
osobní asistence	4
pečovatelská služba	22
domovy pro seniory	14
sociální služby poskytované ve zdrav. zařízeních ústavní péče	3
odlehčovací služby	2
tísňová péče	1
žádná z výše uvedených služeb	1
nejsem si jistý/á, o jaké druhy služeb se jedná	2

Na otázku odpověděly všechny obce. 22 respondentů uvedlo, že v jejich lokalitě působí pečovatelská služba, druhou nejčastěji uváděnou službou je domov pro seniory. Při rozhovorech se starosty vyplynulo, že rozdílně vnímají termín lokalita (jejich obec, širší okolí obce, území ORP Blatná). To je zřejmě důvodem, proč například působnost domova pro seniory uvedlo 14 obcí (domov pro seniory je v jedné obci, mohou využívat klienti ze všech obcí v ORP). Dále bylo zřejmé, že různě vnímají „působnost“ služeb – někde jako dostupnost služby v případě její potřeby, někde jako její aktuální poskytování v obci nebo okolí.

Je otázkou, co si starostové představili pod službou „sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče“. Tuto službu uvedly 3 obce (Mačkov, Myštice, Bezdědovice), přestože v ORP Blatná služba není. Je možné, že respondenti mysleli službu domov pro osoby se zdravotním postižením, kterou poskytuje Domov PETRA Mačkov.

15. Zvládají tyto služby ve Vaší lokalitě uspokojovat poptávku?

	<i>počet odpovědí</i>
ano	10
ne	1
nedokážu posoudit	14

Na otázku odpověděly všechny obce. Odpovědi ANO byly z menších obcí, jedna odpověď NE byla z Blatné (dotazník vyplňovala vedoucí Sociálního odboru MěÚ Blatná). Větší část respondentů odpověděla, že situaci nedokáže posoudit.

16. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli "Ne", máte přibližnou představu o počtu odmítnutých / neuspokojených žadatelů o sociální službu pocházejících z Vaší lokality? Pokud ano, uveďte prosím jejich přibližný počet: (Nepovinná otázka.)

Blatná uvedla cca 300 žádostí v Domově pro seniory a chybějící odlehčovací pobytovou službu.

17. Které z uvedených služeb nepůsobí ve Vaší lokalitě, ale jsou seniory či jejich blízkými poptávány?

	<i>počet odpovědí</i>
osobní asistence	1
pečovatelská služba	-
domovy pro seniory	1
domovy se zvláštním režimem	4
denní stacionáře	3
sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	2
odlehčovací služby	3
tísňová péče	2
žádná z výše uvedených služeb	14
nevím	4

Na otázku odpověděly všechny obce. Ve 14 z nich dle názoru respondentů žádné služby nechybí a 4 respondenti situaci nedokážou posoudit. Nejvíce poptávanou službou je domov se zvláštním režimem, tato služba v území skutečně není. Dále jsou poptávány odlehčovací služby a denní stacionáře (otázkou je, zda by službu denní stacionáře senioři skutečně využívali, pokud by byla dostupná). Poptávané jsou údajně sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče. Opět se nabízí otázka, zda senioři a starostové mají o dané službě správnou představu (spádová Nemocnice Strakonice, a.s. má 8 lůžek a Nemocnice Písek, a.s. má 20 lůžek).

18. Dokážete vyčíslit poptávku z předchozí otázky? Pokud ano, uveďte prosím aspoň přibližné číslo: (Nepovinná otázka.)

	<i>počet odpovědí</i>
žádná poptávka	2
4 senioři	1
350 seniorů	1
nedokážu posoudit	2

Na otázku odpovědělo celkem 6 obcí. Obec Uzeničky uvedla poptávku 4 seniorů, město Blatná poptávku 350 seniorů. Tato otázka má vazbu na otázku č. 16, kde je v odpovědi z Blatné uvedena informace o cca 300 žádostech v Domově pro seniory Blatná a o chybějící odlehčovací pobytové službě. V souvislosti s tím by bylo potřeba v Domově pro seniory Blatná zjistit, kolik žadatelů je z ORP Blatná.

19. Působí ve Vaší obci tzv. neformální pečující? (Nejčastěji se jedná o rodinné příslušníky nebo blízké osoby, které o seniora "bezplatně" pečují.)

	<i>počet odpovědí</i>
ano	24
ne	1

Na otázku odpověděly všechny obce a pouze jeden respondent uvedl, že u nich nepůsobí neformální pečující.

20. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli "Ano", z Vaší zkušenosti se jedná nejčastěji o: (Nepovinná otázka.)

	<i>počet odpovědí</i>
děti seniora	19
partnerku či partnera	15
jiné příbuzné osoby	5
vnoučata	5
nepříbuzné osoby (např. sousedé atd.)	5

Na otázku odpovědělo celkem 23 obcí. O seniory pečují převážně jejich děti a partneři, v menší míře i jiné osoby.

21. Děkujeme za zodpovězení uvedených otázek, Vaše odpovědi přispějí k efektivnějšímu plánování sociálních služeb pro seniory v Jihočeském kraji. Máte ještě nějaké další poznatky, které byste k této problematice rádi uvedli? (Pokud ano, napište je prosím níže či přímo kontaktujte člena pracovní skupiny pro seniory, který Vás s tímto dotazníkem oslovil.)

Možnost závěrečného vyjádření žádná z obcí nevyužila.

Shrnutí

Z obdržených odpovědí lze vyvodit, že si většina obcí udržuje přehled o počtu seniorů a jejich potřebách. Čtvrtina obcí situaci seniorů aktivně mapuje, ale nejedná se o organizované průzkumy, nýbrž o získávání informací prostřednictvím běžných kontaktů. Je možné usuzovat, že podobným způsobem získávají přehled i ty obce, které uvedly, že situaci seniorů aktivně nemapují.

Pokud obce potřebují zajistit péči pro seniory s dosud nekompensovanou potřebou pomoci, obrazejí se většinou na konkrétní sociální služby a na ORP obec (Sociální odbor MěÚ Blatná). Nejčastěji jde o pomoc v oblasti stravování a péče o vlastní osobu a její okolí.

Většina obcí seniory o možnostech získání pomoci informuje. Nejčastěji je to formou osobního předávání informací. Je využívána i řada dalších možností – nástěnky, letáky, místní zpravodaje, webové stránky, sms, rozhlas atd. V případě potřeby pomoci pak obce seniory na sociální služby přímo odkazují (okrajově i na služby podnikatelské a obecní). Ve většině případů se jedná o služby působící přímo na území ORP Blatná. Někdy obce pomáhají i s navázáním kontaktů s danou službou.

Starostové mají povědomí o službách dostupných v území, je ale zřejmé, že informace o nich potřebují dostávat opakovaně. Menší informovanost je u starostů, kteří jsou ve vedení obce pouze několik měsíců, (od komunálních voleb 2022).

Většina obcí má přehled o poptávaných službách ze strany seniorů. Údaje ale nelze brát jako relevantní zdroj pro plánování kapacit služeb v území, jsou orientační a jsou podnětem k práci s dalšími konkrétními informacemi o potřebách seniorů a dostupnosti služeb.

Průzkum se zabýval i oblastí poskytování péče neformálními pečujícími. Ti fungují ve všech obcích ORP Blatná (s výjimkou jedné). Neformálními pečujícími jsou většinou děti nebo partneři osoby, která péči potřebuje.